

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/218/2021
Identifikačné číslo spisu:	5117225630
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5117225630.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: R. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/X, D., právne zastúpený: JUDr. Ladislav Potocký, advokát, so sídlom Mydlárska 19, Žilina, proti žalovaným: 1/ V. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/X, D., právne zastúpená: Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s. r. o., so sídlom Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, 2/ R. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom N. XXXX/XX, D., právne zastúpený: JUDr. Mgr. Štefan Buch, advokát, so sídlom M. R. Štefánika 1, Žilina, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Žilina, pod sp. zn. 6C/55/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 28. septembra 2020 sp. zn. 6Co/201/2019, takto

rozhodol:

Dovolenie odmieta.

Žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. februára 2019, č. k. 6C/55/2017-257 žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným 1/ a 2/ proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

1.1 Súd prvej inštancie zistil, že pred uzavretím kúpnej zmluvy, ktorej neplatnosti sa domáhal žalobca, sporná nehnuteľnosť bola v podielovom spoluvlastníctve žalobcu a žalovanej 1/ u každého vo veľkosti 1 titulom kúpy v spojení so záznamom vykonaným na základe rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 30P/121/2012-106 o rozvode manželstva. Kúpnu zmluvou zo dňa 21.07.2017 žalovaná 1/ ako predávajúca previedla svoj spoluvlastnícky podiel k označenej nehnuteľnosti na žalovaného 2/, ktorej vklad bol povolený dňa 27.07.2017 pod V XXXX/XXXX. Na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 40C/34/2017 prebiehalo konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k prevádzanej nehnuteľnosti na poklade žaloby žalobcom proti žalovanej 1/.

1.2 K časti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal neplatnosti spornej kúpnej zmluvy ako opomenutý spoluvlastník sporných nehnuteľností tvrdiac, že žalovaná 1/ si voči nemu nesplnila ponukovú povinnosť (§ 140 Občianskeho zákonníka), súd prvej inštancie uviedol, že v danom prípade právny úkon - kúpna zmluva je právnou skutočnosťou podľa § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka, preto bolo potrebné určovací žalobu vnímať ako žalobu o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že Civilný sporový poriadok zásadne nepripúšťa určovacie žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou žalôb o určenie právnej skutočnosti za podmienky, že to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Pre tieto výnimky je spoločné, že priamo osobitný právny predpis priznáva oprávnenej osobe domáhať sa na súde určenia tejto právnej skutočnosti. Súd prvej inštancie dospel k záveru o procesnej neprípustnosti žaloby žalobcu v časti o určenie neplatnosti spornej kúpnej zmluvy, a preto bez ďalšieho žalobu žalobcu v tejto časti zamietol. Vo vzťahu k druhej časti žalobného petitu, ktorou sa žalobca domáhal negatívneho určenia, že žalovaný 2/ nie je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností, súd prvej inštancie konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. Na tomto základe zamietol žalobu aj vo zvyšnej časti. Súd prvej inštancie poukázal, že na Okresnom súde Žilina sa vedie konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k spornej nehnuteľnosti, v ktorom konaní sa súd bude musieť prejudiciálne zaoberať prípadnou spornou otázkou vlastníckeho práva strán sporu k predmetu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, pretože žalobca sa dovoľával relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu voči obom jeho účastníkom. Súd prvej inštancie pre nadbytočnosť nevykonával v spore navrhované dôkazy, keďže tieto by mohli mať pre rozhodnutie význam len vtedy, ak by sa súd zaoberal meritom veci.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. septembra 2020, sp. zn. 6Co/201/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1 Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie vecnej správnosti prijatých záverov súdu prvej inštancie k sporným otázkam odvolací súd dodal, že primárnou otázkou je samotná procesná prípustnosť podanej žaloby na určenie, z čoho vychádzal aj súd prvej inštancie. Žalobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý z osobitného predpisu nevyplýva, je v zmysle CSP potrebné považovať za nesprávny. V danom prípade dôsledok určenia neplatnosti kúpnej zmluvy smeroval k určeniu, že žalovaný 2/ nie je vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti (spoluvlastníckeho podielu). V tejto súvislosti sa súd prvej inštancie správne sústredil na preukázanie naliehavého právneho záujmu na takomto negatívnom určení. Pri riešení tejto otázky v súlade s aplikačnou praxou súdov a zhodnotením žalobcom tvrdených skutočností ohľadom naliehavého právneho záujmu dospel súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom k jeho absencii. Odvolací súd uviedol, že úvaha súdu prvej inštancie o riešení otázky sporného vlastníctva ako prejudiciálnej otázky v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva medzi žalobcom a žalovanou 1/ (sp. zn. 40C/34/2017) bola správna, keď súd prvej inštancie bez meritórneho preskúmania veci žalobu v celom rozsahu zamietol. Odvolací súd zároveň poukázal na to, že súd prvej inštancie správne poznamenal, že právne účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu nenastávajú až právoplatnosťou takéhoto rozhodnutia, že úkon je neplatný, ale doručením dovolania sa relatívnej neplatnosti všetkým jeho účastníkom (doručením žaloby). Preto, ak sa žalobca dovoľával relatívnej neplatnosti právneho úkonu, túto námietku môže použiť aj v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva.

2.2 Odvolací súd zároveň uviedol, že ak dôvodom zamietnutia žaloby je jej procesná neprípustnosť (nesprávnosť), súd sa nemôže zaoberať podstatou veci, čo má priamy dopad aj na nevykonanie navrhnutého dokazovania stranami sporu ako aj na aplikáciu právnych ustanovení vzťahujúcich sa na meritum veci (§ 40 a § 140 Občianskeho zákonníka). Z uvedených dôvodov preto odvolacie námietky o porušení procesných práv žalobcu v neujasnení predmetu sporu, boli bezdôvodné.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP.

3.1 Dovolateľ vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP namietal, že súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom nevykonali dovolateľom navrhnutý podstatný dôkaz (znalecké dokazovanie z odboru písomznalectva), čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

3.2 Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní sa k dovolaniu vyjadrili a žiadali, aby dovolací súd odmietol podané dovolanie v celom rozsahu a zaviazal dovolateľa k náhrade trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie ako neprípustné treba odmietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

6. Dovolateľ namietal nevykonanie ním navrhovaného podstatného dôkazu, čo spôsobilo porušenie práva na spravodlivý proces.

7. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že ak súdy v základnom konaní dospeli k záveru o procesnej neprípustnosti, bolo ich povinnosťou zamietnuť žalobu žalobcu pre procesnú neprípustnosť a nebolo ich úlohou zaoberať sa vecnou stránkou veci, a to bez ohľadu na dĺžku súdneho konania s poukazom na zásadu hospodárnosti, nakoľko žaloba bola zamietnutá z procesnoprávných dôvodov.

9. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod zamietnutia návrhu. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že ten-ktorý určovací návrh nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci. Absencia naliehavého právneho záujmu je teda dôvodom zamietnutia žaloby, nie je dôvodom pre zastavenie konania, či pre odmietnutie žaloby [pozri sp. zn. 4Cdo/56/2009; TOMAŠOVIČ, Marek, § 137 (Obsah žaloby), Civilný sporový poriadok, 1. vydanie, Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 493].

10. V opačnom prípade, ak by všeobecné súdy postupovali tak, že rozhodnú o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušili by tým základné právo na súdnu ochranu žalovaného (pozri uznesenie Ústavného súdu SR zo 6. októbra 2017, sp. zn. II. ÚS 590/2017).

11. Za tejto situácie dospeli súdy v základnom konaní k záveru, že žaloba je procesne neprípustná. Preto v danom prípade súdy v základnom konaní postupovali správne, keď vzhľadom na procesnú neprípustnosť a nesplnenie predpokladu existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe nevykonali navrhované dokazovanie.

12. Nad rámec dovolací súd uvádza, že vo vzťahu k dovolacej argumentácii žalobcu, otázka posúdenia naliehavého právneho záujmu je otázkou právneho posúdenia. Zamietnutie žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu nepredstavuje porušenie práva na spravodlivý proces. Je potrebné si uvedomiť, že prípustnosť dovolania založená cez § 420 písm. f) CSP rieši tú-ktorú konkrétnu procesnú vadu v konaní, nakoľko dovolacím dôvodom v tomto prípade môže byť len namietanie tejto konkrétnej procesnej vady (§ 431 ods. 1 CSP). Namietanie nesprávneho právneho posúdenia sporu je možné uviesť ako dôvod dovolania len pri dovolaniach prípustných v zmysle § 421 CSP (§ 432 ods. 1 CSP). Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (R 24/2017).

13. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta, že odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol (§ 447 písm. c) CSP).

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku žalovaného na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.